

Exkursionen i Grimsö den 21 maj 1997 på temat ”Skogshistorien i den skogliga landskapsplaneringen”

Onsdagen den 21 maj avhölls en skogshistorisk exkursion på Grimsö med omgivningar under ledning av Fil. Dr. Per Angelstam. Exkursionen som föregicks av en föreläsning belyste sambandet mellan

skogshistorisk kunskap och utformningen av det nya skogslandskapet i syfte att bevara den biologiska mångfalden. Ett 30-tal medlemmar bevistade exkursionen som inramades av ett skirt vårlandskap.

Skogshistoriska Sällskapetets exkursion på Grimsö Forskningsstation den 21 maj 1997.

Från vänster: Nils Wählen, Västerås. Olle Larsson, Orsa. Bengt Brynte, Hedemora. Hans Ekelund, Huskvarna. Per Angelstam.

Foto: L. Edlund

I svedjefinnars spår i Värmland

Skogshistorisk exkursion den 26 maj 1997

Av Knut Olaf Risberg

Närmare 50 man samlades på skogsbruksskolan Södra Viken väster om Sunne denna friska och soliga majdag. Skolan bestod med kaffe och smörgås.

Knut Olaf Risberg hälsade välkommen till dagens exkursion och framförde en hälsning från länsjägmästare Ulf Segolsson, som tyvärr var förhindrad att delta.

Rektor Torsten Nilsson välkomnade oss till Södra Viken. Gården odlades faktiskt först upp av svedjefinnar i slutet av 1500-talet. 1947 köpte dåvarande Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län fastigheten för att bedriva skoglig yrkesutbildning här och bygga upp en skogsbruksskola. 1972 övertog Landstinget i Värmlands län såväl utbildningsverksamheten som skolanläggningen. Den 23 maj firade skolan sitt 50-års jubileum.

Så började färden mot Huhta Heiti eller översatt ”svedjan som ligger långt bort”. Det vårfagra landskapet längs sjön Rotten var betagande. Efter naturreservatet Gettjärnskläppen, en hyperitklack av de många i Värmland, såg vi tornet på Gräsmark kyrka. Kyrkoherde Monica Sjögren välkomnade oss och visade kyrkorummet med de rika takmålningarna och övrig utrustning. Då stenkyrkan började byggas under förra delen av 1700-talet var västra och nordvästra delarna av Gräsmark församling genuin finnbygd. Den finska befolkningen önskade sig en kyrka närmare än i Sunne,

dit de hade tre mil och mer. Bygge beviljades med kravet att den finska befolkningen skulle utföra halva dagsverken som bygget skulle kräva. Därtill fick finnarna ensamma svara för hela kyrkogårdsmuren.

Färden fortsatte nordväster ut och Eric Falk, bördig från Gräsmark, berättade om isälvarna som skapat de torra tallhedarna vi passerade över och det deltalandskap Rottnaälven skapat. Vid Högfors i Kymmsälven informerade Åke Lagerqvist om järnbruket, ett av de mer än hundra i länet som var i drift i mitten på 1800-talet. Under järnbruksdöden i senare delen av 1800-talet lades bruket ner. Ett träsliperi var sedan i drift på platsen ett antal år men nu syns bara rester av stenmurar och dammar från industriepoken.

Efter en stunds färd längs sjön Kymmen passerade vi den stora träskylten som anger att vi nu är inne på Finnskogen, vilket vägskyltar med namnen Honkamak och Kamesmak vittnar om. Landskapet blir mer kuperat. Torp och gårdar ligger glesare och glesare. Stenrösen och stenmurar vittnar om forna tiders odlingsmöda och långa tunga dagsverken. Farsoter och emigration till Amerika avfolkade bygderna under andra hälften av 1800-talet. Efter andra världskriget kom den andra stora avfolkningen och finnbygderna är nu verklig glesbygd.

I Lekvattnets socken, som från början

Foto från Skogshistoriska Sällskapets Värmlands exkursion, 26 maj 1997.

Ett ödetorp från finnkolonisationens dagar.

Foto: L. Edlund

helt befolkades av finnar, ligger finnhemmanet Spettungen där finnen Mats på Spettungen slog sig ner i slutet av 1630-talet som förste invånare i socknen. Åke Lagerqvist berättade medryckande gårdens historia. Före 1564 tillhörde hemmanet katolska kyrkan och gick över till kronan i samband med reformationen. Så blev hemmanet frälse för att 1821 friköpas av brukarna som fortfarande var genuina finnar. Efter den inledande svedjeperioden bröts den steniga och blockrika marken till åkrar och Spettungen utvecklades till två storgårdar och åtta torp.

Traktens barn fick egen skola. Men avstånden till bebyggelse och kyrka var stora och vägar saknades. Till kyrkan i Gräsmark var det tre mil väglöst och till

Sunne, närmaste tätorten, var det fem mil. Siste brukaren lämnade Spettungen 1938, allmän väg kom i början på 1950-talet. Åkrarna är nu beskogade med gallringskog. Stora stenrösen och långa stenmurar berättar om odlingsmödorna genom århundraden.

Efter att vi njutit av förmiddagskaffet från S. Viken fortsatte vi färden mot Lekvattnet. Eric Falk berättade, med inlevelse, om finnarnas förhållande till befolkningen i svenskbygderna. Den finska befolkningen levde på sitt sätt med sin kultur. De behöll sitt modersmål, finska var hemspråket till i början på 1900-talet på vissa gårdar. Osämja och konflikter förekom, men i stort sett tolererade de två grupperna varandra fast de höll sig på var sin kant.

Svenskbefolkningen brukade de lättodlade sedimentmarkerna utefter de större sjöarna och vattendragen. Finnarna svedjade de genom hyperitpåverkan bördiga höjderna och odlade upp dem. Deras svedjeråg var inte lämpad för brukad mark.

Efter att ha passerat Östmark kom vi till Röjdåfors och på en väg, som närmast spolats bort av häftiga skyfall veckorna innan, var vi framme vid Mattila, en annan ursprunglig finsk bosättning. Gården drivs nu som en friluftsgård av Kurt Eide, som välkomnade oss och serverade finnskogarnas nationalrätt, motti och fläsk, till lunch. Han gick omkring med oss och berättade och visade. Eide är sannolikt den enda person i världen som fortfarande har en finsk rökstuga som bostad. Dagen till ära hade han eldat upp rökugnen och bjöd oss på den säregna atmosfären att få sitta och stå under den varma röken som steg från rökugnen och låg som en gråvit slöja under taket. En rökugn har ju ingen skorsten utan röken samlas under taket, värmer upp, och släpps ut genom reglerbar lucka i taket. Som avskedspresent och ett välkommen igen fick vi var sin lilla skinnpung av

älggläder med ett antal korn finnråg åtföljd av bruksanvisning hur den ska odlas.

Färden fortsatte så söderut mot svenskbygderna kring Fryken. Lunchen och värmen i rökstugan åstadkom en slags dåsighet och tystnad i bussen. Bussen kånkade oss upp på Tossebergsklätten, Gurlitta klätt i Gösta Berlings saga, där vi undfägades med eftermiddagskaffe och en strålande utsikt över Fryksdalen. Hans Lönn-
torp berättade kort om det litterära Fryksdalen och skogsindustrins utveckling och avveckling i Värmland.

Tillbaka på S.Viken mottogs vi av ett stort polispådrag som dock inte väntade på oss men vakade över ett stort antal utländska ambassadörer med fruar inbjudna av landshövdingen.

Sponsorer för exkursionen var: Stora Skog, Västra Skogsägarna, Rottneros AB och S. Viken samt Skogsvårdsstyrelsen.

Exkursionskommittén var pensionärerna: Eric Falk, Åke Lagerqvist, Hans Lönn-
torp med undertecknad som samordnare.

Knut Olaf Risberg

Ammerån

Skogshistorisk exkursion i Östjämtland den 11 aug 1997

Av Lars Östlund och Bror Almén

Den soliga måndagsmorgonen den 11 augusti samlades ett 30-tal medlemmar av Skogshistoriska Sällskapet vid hembygdsgården i Skyttmon, som är en by vid Ammerån i östra Jämtland. Skyttmon är bekant som "byn som inte sålde skogen" och för sina många ståtliga, ibland herrgårdslika, mangårdsbyggnader från vårt sekels början. Två saker som kanske hänger samman?

Temat för dagens exkursion var "hur det hela började", det vill säga hur starten på den stora skogsexploateringen under 1800-talet gick till och vilka konsekvenser det fick för skog och människor i denna del av vårt land. Många av exkursionsdeltagarna visade sig besitta mycket goda kunskaper på området, vilket bidrog till en

stimulerande diskussion under hela dagen.

Efter kaffe med mackor på bygdegården inleddes dagen med föredrag av Skogs Lars Östlund. Denne, som arbetar vid Skogshögskolan i Umeå, har skrivit en doktorsavhandling i skogshistoria som huvudsakligen baserar sig på studier i Ammeråområdet. De frågor som Lars Östlund tog upp i föredraget var bl.a. 1700-talets kolonisation av Ammerådalen, de första uppköpen av virke under tidigt 1800-tal av Wifstavarv AB samt bolagens köp av skog och avverkningsrätter vid slutet av 1800-talet. Den sistnämnda frågan gav upphov till mycken debatt, vilket inte var förvånande eftersom representanter för såväl storskogsbruket, skogsägarrörelsen, privata skogsägare, skogsvårdsstyrelsen

Lars Östlund demonstrerar avverkning/fällning med yxa på sätt som förekom innan sågen kom under 1800-talets andra hälft.

Foto L. Edlund

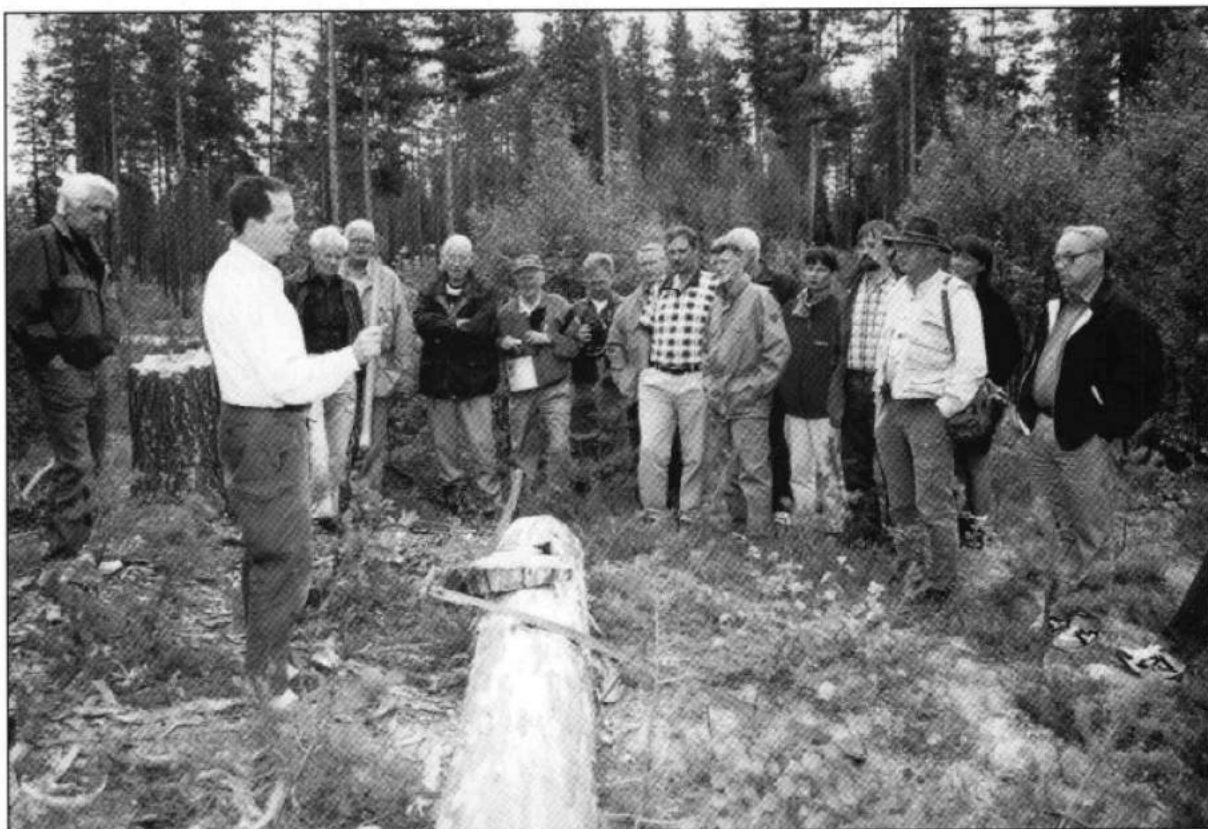

Deltagarna i exkursionen i jämtländska Skyttmon på plats för fotografering.

Foto: Sidney Jämthagen

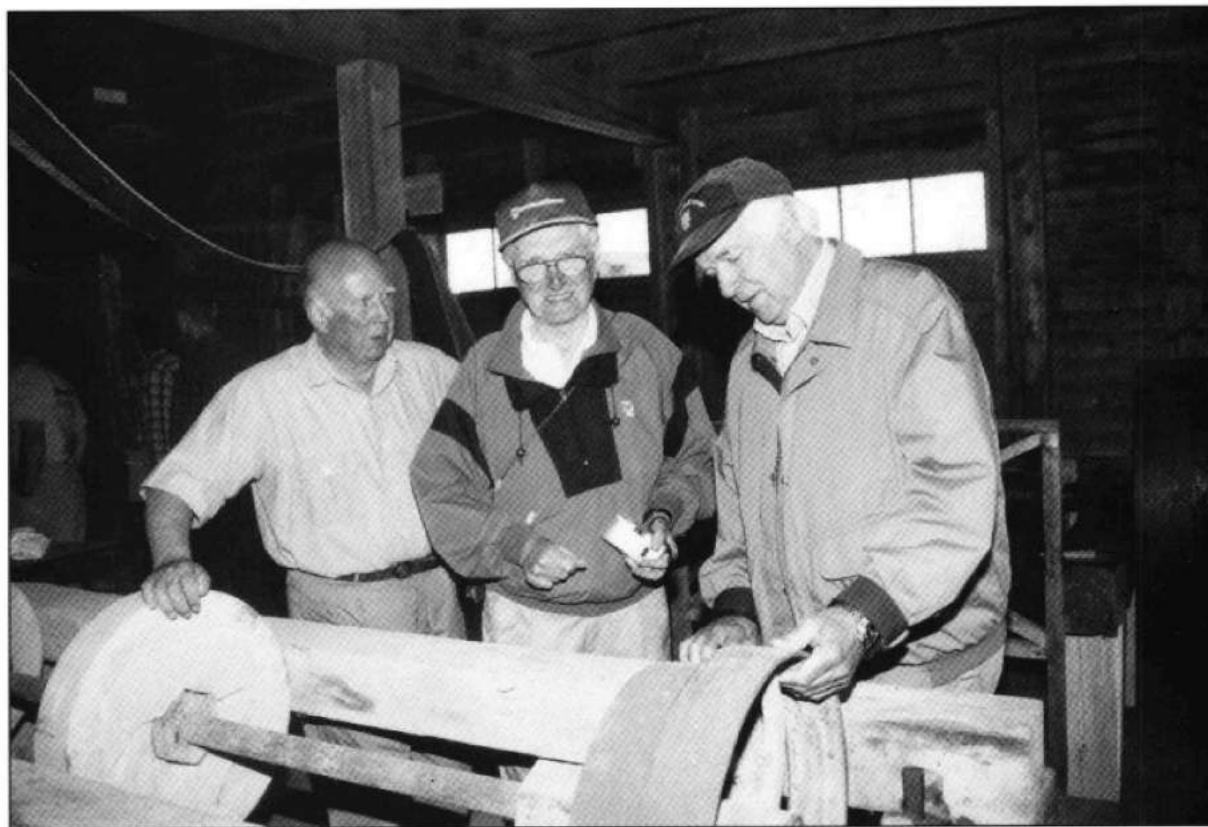

Jan Sandström och Bror Almén i diskussionstagen under exkursionen. Foto: Sidney Jämthagen

Lars Östlund, Sveriges Lantbruksuniversitet, i föreläsarens roll.

Foto: Sidney Jämthagen

En kunnig trio inspekterar sågen i Skyttmon. Fr v ser vi Gunnar Nilsson, Viktor Magnusson och Anders Bragé.

Foto: Sidney Jämthagen

och besparingsskogar var närvarande. I stort sett kan sägas att Lars Östlunds forskning i en del fall kan vidimera den gängse vulgärsynen på den tidens "bolagsvälde", men att denna i de allra flesta fall kan negeras – att den just är en vulgärsyn.

Efter föredraget blev det visning av Skyttmons ram-såg och det restaureringsarbete som pågår där. Sågen är klassad som ett av de mest värdefulla byggnadsvårdsobjekten i landet och restaureringen, som bekostas av byborna i Skyttmon, Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen i Jämtland och EU, sker helt med gamla metoder och med gammalt material. Peter Eriksson från Skyttmon, en av eldsjälarna bakom detta arbete, guidade engagerat och kunnigt.

Efter lunch vid Skyttmobodens fiskecamp vidtog exkursionen i skogarna utmed Ammerån. Vid den första anhalten kunde Lars Östlund förevisa några yxfällda träd, vilket arbete under sommaren hade utförts av skogselever med repliker av den före 1880-talet gängse fällyxan. Här kunde man se hur högstubbarna kom till och föreställa sig hur det såg ut efter de tidigaste drivningarna. Högstubbarna berodde till lika stor del av huggarens naturliga arbetsställning som av vinterns snödjup. Att bolagen ivrigt, men under hårt motstånd, verkade för införandet av sågen som fällredskap är förståeligt.

Nästa punkt behandlade en undersökning som just nu görs vid Ammerån av bäckoringens möjligheter till överlevnad resp. orensade bäckar.

Exkursionen avslutades utefter Amme-

Lars Östlund, Bror Almén och Jan Sandström Foto: L. Edlund

rån där deltagarna fick se och begrunda det arbete som förfäderna lade ned på allehanda flottningsbyggnationer. Att så mycket av dessa finns kvar ännu i dag är ett gott bevis på hur gediget de var uppförda och vilken övergripande betydelse flottningen hade för virkestransporten. Den allra sista anhalten var stilenligt en timrad stenkista vid Prästforsen, där Lars Östlund varmt avtackades för en utmärkt genomförd och givande exkursion.

Lars Östlund – Bror Almén

Lars Östlunds doktorsavhandling heter "Exploitation and structural changes in the north Swedish boreal forest 1800 – 1992".

Utgiven i Umeå 1992 och kan beställas från Umeå universitet.

Skogshistoria och skogsforskning under ett halvt sekel på Remningstorp i Västergötland

Skogshistorisk exkursion den 3 sept 1997

Årets höstexkursion för södra delen av landet ägde rum på anrika Remningstorps egendom i Valle härad vid kanten av Billingen i Västergötland. Intresset att få komma dit var stort. De första anmälningarna kom redan den 17 mars och exkursionen blev snart fullteknad.

Sven Wingquists skapelse för skogsvetenskaplig forskning

Deltagarna hälsades välkomna av Carl Henric Kuylenstierna i sin roll både som Skogssällskapets VD och ledamot i styrelsen för Hildur och Sven Wingquists Stiftelse för skogsvetenskaplig forskning, den stiftelse som äger Remningstorp.

Remningstorp, kunde Carl Henric berätta, är en skapelse av Sven Wingquist, Kulagrets uppfinnare, SKF:s grundare. Att ett

så utpräglat tekniskt geni som Sven Wingquist också kunde vara så intresserad av skog och skogsbruk! Och inte minst skoglig forskning!

Det hela började år 1912 då han på tillfälligt besök i Skara fick veta att en gård på 184 ha jord och skog var till salu strax söder om Axvall. Det blev köp omgående. Successivt byggde han sedan upp Remningstorp och köpte till den ena grannfastigheten efter den andra till sammanlagt drygt 1.500 ha. Hur han kunde få tid till allt han gjorde på Remningstorp är något av en gåta. Och hans ousinliga energi och arbetslust räckte också till att starkt engagera sig i skogliga problem och skoglig forskning. Remningstorp skulle inte bara vara en mönstergård, den skulle också bli ett viktigt bidrag till skogsforskningen i Sverige.

Ungskolning introduceras i Remningstorp, Västergötland, på 1940-talet.

Foto: L. Edlund

Carl-Henrik Kuylenstierna t.h. tackar Lars Kardell för hans stora forskningsinsatser på Remningstorp. Åhörare är bl.a. Sven Arnell, Ingrid Lundholm och Lennart Hildingsson, 3 sept 1997.

Foto: L. Edlund

År 1946, på hans 70-årsdag, donerade makarna Wingquist hela Remningstorp till en stiftelse för skogsvetenskaplig forskning. Stiftelsens uppgift blev att utveckla Remningstorp till "ett skogslaboratorium och ett forskningsinstitut" samtidigt som egendomen skulle skötas mönstergillt och anpassat till forskningens behov.

50-årsjubileum

I år firar stiftelsen jubileum. I 50 år har Remningstorp varit ett viktigt forskningscentrum. Det var här som prof. Tor Jonson redan på 1920-talet påbörjade sina klassiska försök, på 1930-talet gjordes här de första skogsindelningarna/flygfotograferingarna, här utvecklade prof. Bengt Jonsson sitt indelningspaket, här har docent Carin Ehrenberg haft sina kända proveniensförsök och här har prof. Lars Kardell under de senaste 20 åren hämtat väsentliga delar för sin stora skogliga forskning.

Administrativt och organisatoriskt är Stiftelsen nära knuten till Skogssällskapet. Skogssällskapets ordförande, Ingemar

Öhrn, och verkställande direktör, C-H Kuylenstierna, utgör tillsammans med dekanus för skogsvetenskapliga fakulteten av SLU, Kaj Rosén, Stiftelsens styrelse. Utöver allt det praktiska med försöksytor osv lämnar Stiftelsen årligen forskningsanslag på närmare 1 milj kr.

Tillbaka i historien

För att exkursionsdeltagarna skulle få den rätta historiska bakgrunden berättade Bertil Ström initierat om den geologiska historien i "det leende Valle härad", detta sjörika, småkuperade område som i folkmun sägs ha lika många sjöar som året har dagar. Detta är kraftigt överdrivit, fastslog Bertil Ström, men visst finns det många sjöar. Och det hänger samman med inlandsisen. När den en gång i tiden drog sig tillbaka och smälte undan gjorde den så att säga ett uppehåll på 800 år just i den här trakten. Det var då de berömda randbildningarna kom till som vi i dag kan se spår av ända från Oslo i väster till Finland i öster.

Under den här långa perioden på 800 år kom inlandsisen att orsaka en mängd olika fenomen med grusformationer, isälvsavlagringar och inte minst s.k. camebildningar, en sort jättelika isblock som när de så småningom smälte bort kom att bilda "gropar" som på så sätt bidragit till det sjörika och mjukt böljande landskap som är så typiskt för just Valle härad.

Stenåldersmänniskan följde i Inlandsisens spår. Här var lämplig jordbruksmark och här finns lämningar efter en mycket tidig bosättning.

Riksintresse för sin kulturvård, flora och fauna

Med sin rika geologi finns naturliga förutsättningar inte vara för tidig bebyggelse utan också för en rik flora och fauna. Typiskt för Valle härad är ädellövskogarna, kanke bäst representerade av naturreservatet **Ea Hage**, som Bertil Ström tycker ger en vision av en tropisk regnskog när solljuset efter ett regn får sila in genom lövverket.

Ea Hage är ett av de sex naturreservaten på sammanlagt 300 ha i länet. Trycket från fritidsboende är stort i dessa trakter. Därför viktigt att landskapsskydda särskilt värdefulla områden.

Ingrid Lundholm, Uppsala, tackar för exkursionen på Remningstorp på platsen där kolning i ugn introducerades, 3 sept 1997.

Foto L. Edlund

Guldorn ur Remningstorps historia

Olle Ahlberg, som redan 1951 som Skogs-sällskapetets platschef flyttade till Remningstorp kunde initierat berätta gårdens historia. Den är dokumenterad från 1500-talet. Så t ex kunde Olle berätta att Kung Gustav Wasa också ägt Remningstorp. Han lär då ha betalat ett belopp motsvarande 10 älghudar för gården. Det blev

något för dagens exkursionsdeltagare att fundera över vad det innebär i pengar.

Genom tiderna kan man sedan läsa om Remningstorp som ett magert, svårbrukat jordbruk. Många exekutiva auktioner vittnar om ägarnas ekonomiska svårigheter.

År 1912 köpte som tidigare nämnts Sven Wingquist gården som då omfattade 184 ha skog och jord. Under de följande åren fram till 1936 gjorde Wingquist 53 tillköp till nuvarande drygt 1.500 ha. En enorm upprustning av hela egendomen gjordes där de stora inkomsterna från kul-lagerfabriken kom väl till pass. De skogliga arbetena med stora planteringar, dikningar, sjösänkningar, gödslingar osv är unika.

Lars Kardell, självskriven exkursionsledare

Under en stor del av exkursionsdagen ledde prof. Lars Kardell exkursionen. Vem känner Remningstorps skogshistoria bättre än Lars. Som forskare har han under de senaste tre decennierna varit mycket på Remningstorp, gjort många skogliga försök och ingående trängt in i skogshistoren.

Under granars djupa skugga

I ett mäktigt silvergransbestånd, planterat 1932, redogjorde Lars initierat för intressant skogshistoria både i trakten i allmänhet och på Remningstorp i synnerhet. De äldsta boplatserna är ca 9.000 år gamla och återfinns nästan alltid nära vatten. De här trakterna hade fiskrika sjöar och var alldeles eminenta som fångstlandskap. Tidig, kontinuerlig bosättning kan skönjas liksom tecken på att man tidigt kunde framställa järn ur myrmalm.

Största landvinningsprogrammet på sin tid

Lars Kardell kunde berätta om Sven Wingquists stora skogliga program. Mer skogsmark har skapats. Bland annat har man planterat igen gammal, dålig åkermark på sammanlagt 326 ha. Det motsvarar 27 % av nuvarande skogsmarksarealen.

Vidare gjordes omfattande skogsdikningar under åren 1923 – 1930.

Avloppsdiken 19.200 m.

Skogsdiken 42.161 m.

De fattiga torparna kunde inte få sin utkomst av jorden. Därför gällde det att finna någon annan utkomstmöjlighet. Och det blev skogen. Sven Wingquist lät omföra sumpskogarna till produktiva skogar dels genom att sänka grundvattenytan, dels genom att köra ut grus till alla plantor som sattes. Inte mindre än 10 liter grus skulle varje planta ha. Det blev att köra ut gruset i skottkärror. Inte mindre än 5.000 lass per hektar gick det åt. Det blev många dagsverken, det!

Men åtgärderna gav resultat. Lars Kardell har räknat ut att boniteten höjdes från T21 till T23 och att det motsvarar 10 à 15 % i bonitetsökning.

I stort varje sådan torvmark som 1930 på så sätt gjordes skogsproduktiv har gett i snitt 4 m³sk/ha och år i produktion. Sammanfattningsvis menade Lars Kardell att detta är ett av de största landvinningsprogrammen i Sverige i sitt slag sedan 1940-talet. Och inte nog med det. Samtidigt är det ett jättestort försök med olika trädslag (lett av prof. Tor Jonson), bl a med contorta.

Förnämligt arboretum i stor skala

Nästa punkt på programmet var ett besök under ledning av Olle Ahlberg på Remningstorps välkända arboretum. Under årens lopp har man planterat ett hundratal

främmande trädslag. Men, som kunde konstateras, var det egentligen framför allt fem arter som verkligen lyckats och som nu visade upp bestånd i form av höga, imponerande träd.

Sudeterlärk
Koreansk lärk
Japansk lärk
Douglasgran
Sitkagran

De första flygbildskartorna i Sverige

Nuvarande platschefen *Mats Ahlberg* kunde visa upp en unik flygkarta över Remningstorp. Redan 1920 gjordes de första flygfotograferingarna i Sverige av ett tyskt företag. År 1931 skulle Remningstorp flygfotograferas men planet störtade på väg hit och hela besättningen omkom. Det dröjde sedan till 1932 innan den kunde utföras. Man flög då längs vissa linjer över skogen och foton togs med jämna mellanrum så att flygfotona sedan kunde ses i stereo. Den första skogsbruksplanen i landet baserad på flygbildsunderlag blev klar 1935. Jägmästaren *Folke Ståhlfeldt* svarade för arbetet.

En jämförelse med 1996 års skogsbruksplan visar att virkesförrådet som år 1933 var 90 m³sk/ha nu ökat till 163.

Från åker till skog, sedan till åker, sedan till skog igen

Efter en god lunch i skogen i ett härligt, soligt höstväder kunde exkursionen fortsätta till torpet Stockebacken. *Lars Kardell* kunde berätta att jorden där odlats kontinuerligt från 1500-talet och fram till det *Sven Wingquist* beslutade det skulle planteras igen på 1920-talet. Vintern 1993 fanns här grov skog som avverkades för skogsvetenskapliga försök. *Lars Kardell* ville ha svar på frågan om en generation granskog förstör möjligheterna till förnyad åkermarksodling

Efter markbearbetning, stubborttagning osv odlades olika parceller med exv potatis, havre osv samtidigt som man prövade olika gödsling osv. En del intressanta resultat kom fram. Bland annat att potatisen blev bättre på försöksytan än på jämförelseytan (åkermark), vidare att man inte förstör möjligheterna till jordbruksgrödor om man i en generation planterar gran på åkermark.

Milkolning i skogen för 50 år sedan

Dagens sista exkursionspunkt blev ett besök vid en gammal kolugn. *Inge Höjer* kunde här visa ett foto från exakt samma plats från 8 dec 1939. På fotot *Sven Wingquist* tillsammans med hustru *Hildur* och hennes sondotter *Gunhild*.

År 1939 var det krig ute i stora världen och Sverige hade brist på det mesta, bl a bensin till bilarna. Gengasdriften hade utvecklats och *Sven Wingquist* var inte sen på att nappa på chansen att sälja gengaskol. En omfattande kolvedshuggning i Remningstorpsskogarna kom igång och veden kolades i speciella kolungnar, s k milugnar ute i skogen. Det skulle vara industriell skala för Remningstorp! Och mängder med gengaskol såldes från Remningstorp ut till olika delar av landet. Och befolkningen i trakten fick mer jobb. En inte helt oväsentlig del för *Sven Wingquist*s beslut att starta koltillverkning på Remningstorp.

*Vid pennan
Inge Höjer*

Boken "Remningstorp – från herresäte till skogslaboratorium", författad av *Olle Ahlberg* och *Lars Kardell* (ca 180 sid) kostar 150 kr och kan beställas hos Skogssällskapets distriktskontor, Långgatan 34, 541 30 SKÖVDE, tel 0500-48 29 00.

Kronoparken Flinsberget

Skogshistorisk exkursion den 4 sept 1997

Kungsgården Näs med bl a skogen Flinsberget i Husby s:n i Dalarna kom i statens ägo i samband med att Gudsberga kloster 1527 till följd av reformationen indrogs. Den var sedan säte för skattefogder, landshövdingar och överstar vid Dalregementet (bl a H.A. Kruse, B. von Liewen, Magnus Stenbock, H. Siegroth, Carl Hierta) och blev från 1813 arrendegård, till en början under Dalregementet men senare under Domänverket.

Flinsberget, hemskog och husbehovskog till Kungsgården, blev redan 1849 föremål för skogstaxering och -indelning, vilket upprepades ungefär vart tionde år fram till våra dagar. Kartor och alla indelningshandlingar finns bevarade. Skogen, som inte fick användas för kommersiella ändamål så länge den ingick i arrendet, har "skötts" genom oordnad blädning fram till början av 1870-talet (endast den årliga uttagskvantiteten fastställdes av Landshövdingen), varefter man har försökt att omföra skogen till trakthyggesbruk. Frånsett ett bestånd består nu hela kronoparken av likåldriga enheter.

Indelningsmaterialet jämte noteringar om verkliga uttag möjliggör en analys av skogens utveckling ur en rad skogliga aspekter. En sådan analys har utförts av Bengt Brynte och presenterades i en liten skrift "Vägen till Flinsberget", som kan

erhållas efter hänvändelse till Brynte, tel 0225-129 09. Analysen liksom tryckningen av skriften har bekostats av AssiDomän AB, Hedemora Skogsförvaltning.

Den 4 sept. ordnades i Sällskapets regi en exkursion i Flinsbergsskogen under ledning av Bengt Brynte. Syftet med exkursionen var att presentera i fält några resultat av analysen. Bl a besöktes den enda kvarvarande avdelningen från blädningsepoken samt bestånd som grundlagts enligt den sk "Fachwerks"-metoden under åren 1870-1900. Gränserna för de rätvinkliga figurena är här och där fortfarande skönjbara med kartornas hjälp.

Resultatet av de gångna årens arbete presenterades och kommenterades. Bl a diskuterades begreppet "blädning" och dess betydelse i gångna tider.

Flinsbergsskogen, som f n har ett virkesförråd av nära 200 m³sk per ha, har i dag en tillväxt som är tredubbelt så stor som 1849. Den intensiva vården, kännetecknad av täta gallringar, framför allt under epoken 1935 - 1970, har resulterat i välslutna bestånd med hög virkeskvalitet.

Exkursionen avslutades vid Abborrtjärnskojan, där fotokopior av samtliga skogskartor från 1849 - förvarade i kojan - demonstrerades.

Exkursionsdeltagarnas tack framfördes av jägmästare Erland von Hofsten.